

Չամախինն էլ ուրիշ քաղաքների նման՝ ունի իրեն տեղական տանու բժիշկները և դեղ ու ճարը, թէ և իբրև քաղաք՝ ունի և քաղաքական բժիշկը:

Չամախու տանու բժիշկները գիտեն, որ գլխացաւի ճարն է նշադիրը բովել, սխկել և քիթը քաշել թութունի նման. թթու խիարը կիսած՝ ճակատին կապել և քացախ քսել ճակատին. նոյնպէս շրթի կամ հոնի պատիլ կապել ճակատին: Գիտեն, որ աչքացաւի դեզն է Մարի (Եգիպտոսի) իսկական նաբաթը մարգարտի հետ սխկել, փոշիացնել և հետը սխկելով խառնել լակլակի (արագլի) ձուի կճեպը և դեղդրով քաշել աչքը: Գիտեն, որ մաղաղինտը (կարոս — քէքէվիզ) խաշել, ջուրը խամացնել շեւկապ մարդոյն, օգուտ է: Գիտեն, որ կաղամբի (քալամ լահանա) աղաթթու դրածի ջուրը ջրգողի դեղ է. գիտեն, որ ֆրէնկ իւզումին (հաղարճն), որ մի թթուաչ պտուղ է, տերեւը ջրվէթ բացող է և երիկամունքների (պլօճիկներ) և ջրվէթի ճանապարհի մէջ եղած վէրքերը կը լաւացնի. գիտեն, որ կնկայ, կովի, ոչխարի և այծի կաթը դեղ է ջրվէթի խողովակի (ճանապարհ) մէջ գտնուած ցաւի, մանաւանդ քարեղէն տկարութեան: Գիտեն, որ փորացաւի դեզն է աւելուկը խաշել և փորի վրայ դնել տաք տաք: Գիտեն, որ կատաղած շան կըծածի դեզն է Ալաքլունկ անունով բոջը (Զիթուկ — գեւուն), որ վիզը բարակ, գլուխը փոքր և պոզերաւոր, իսկ փորը մինչև պոչը հաստ ու բոլորակ մի բլօջ է սեւ ու սպիտակ գոյնով, որ լինում է դարունքը ցորենի արտերի և ուրիշ կանաչների մէջ, որը ձէթ ունելոյ համար՝ տեղ տեղ ձիթաբոջ են ասում, որին բռնելուս՝ ձեռք պէտք է շտալ, որ փորի ձէթը չթափի. այլ բարակ թէլով պէտք է վզիցը կապել և կախ տալ մինչև 40 օր. և 40 օրից յետոյ՝ երբ սատկում է բլօջը և չորանում, վերցրնում են լաւ սխկում ու փոշիացնում:

Այս սպիտակ փոշուց մի մսխալ տղամարդի համար, կէս մսխալ երեխայի համար և մէկ ու կէս մսխալ անասնոց համար լյնել մի ֆնջան (սումկայ) ջրի, կամ աւելի լաւ՝ կաթի մէջ և խամցնել շան կծածին, բայց 40 օր անցած չլինի շան կծելուց: Երբ հիւանդը այս դեղը խմի, փորը ցաւ կը բռնի, և յա-